

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre . . . 3 " — "
 Negyedévre 1 " 50 "
 Egyes szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben . . . 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél . . . 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főter 5. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adtatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű perzók hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

Emlékezzünk török testvéreinkre.

Itt a farsang! A vigadásnak ideje. Szóll a zene. A gyorslábú fiatalok táncra perdül.

Ég az ifju arcza, ég a hajadon — szive — a zene szóll, az ifju átlöleli választottját — ez időszak a kiváltság ideje.

Öröm hangja zajong minden felel és boldogság árasztja el a sziveket.

De egy sötét pont ott fészkel ez öröm és boldogság közepette.

Siratja az ember az embert; — a testvér a testvért!

Dúl a hórda! A hősök ezrenként hullanak hazájok védelmében — az özvegyek és árvák ezrenként sirnak, éheznek és pusztulnak el a fagyban.

Ki gondol velök?

Senki!

Nem nem! A magyar a ki nemes! A magyar a ki lovagias — nem feledkezik meg testvéréről, ki pusztul, sír, éhez, s hajlék nélkül az út szélén leheli ki lelkét, mely vágyakozva száll fel. Mahomed paradicsomába — férjéhez, ki hazája védelmében hullott el, ki ott ül a jók között, s még e mennyei boldogság közepette is sir, zokog — siratja hazáját!

Magyar ifjak!

Ha a vigalom közepette egy hír megrezdül sziveitekben; leányok, ha a boldogság árjában egy könyccsepp tolakodik szempilláitokra, — emlékeztessen reájok!

Vigadj! Sirva vigadj, magyar szokás szerint, vigadj emberies czélra, nemes czélra. Emlékezz török testvéreinkre, s enyhítsd egy fillérrel sanyaruságukat.

Mit nekünk Hecuba?!

Nagyon megéhezhetek a közigazgatási bizottság intézményére.

Neki estek, mint a farkasok a koczknak.

S minek ez a sok lárma az ellenzéki sajtó részéről?

Mert a fővárosi köz. bizottság egy oly forma határozatot hozott, mely ezen bizottság hiányait kiegészíteni ohajtja.

Hogy a közigazgatási bizottságra vonatkozó törvénynek — lényegtelen pontokban bár — de hiányai vannak, nem vitatható, de hogy eme hiányokkal egyetemben a közigazgatási bizottság életre való, életérős és közigazgatásunkra üdvös intézménynek bizonyult — az is bizonyos.

A jó szerep látjuk, hogy rossz színész kezében elhalványul, semmi lesz, míg jó színész kezében megráz, vonz és emel.

Az illető résztvevő tagoktól függ a közigazg. bizottságot üdvössé tenni, a örvény pontos és lelkiismeretes végrehajtása által.

De ott a hol a szakreferensek havi száraz jelentésén kívül más tárgyat vitára alá nem bocsátanak, s így mint egy szándékosan az intézmény ellen törnek, ott ezen intézmény iránt semmi nagy érdeklődést éleszteni nem lesz lehetséges.

Nagy súlyt fektet az ellenzéki sajtó arra, hogy az érintett határozat a budapesti köz. bizottság által mondatott ki.

Mintha bizony ama bizottság tagjai az istentől prophetai ihletséggel áldattak volna meg, mintha dupla agyvelővel bírnának és mindenik száj által egy csalhatatlan pápa szólana?

Mintha ott a magán és párt érdek hydrája megvolna olve; mintha a zöld asztal székein Bismárkok ülnek, és mintha Budapest nem csinálna elég oly hobortos dolgot, melyért első sorban a vidék szegyenli magát — ott van a sok tojás haj még frissen szegyenére a fővárosnak.

Nem mindig jó és igaz tehát az, a mit a főváros nyújt s ép ezért úgy hivatkozni a fővárosra, ignorálva a vidéket, a tulnyomó értelmiséggel bíró városokat — nem tanácsos.

Mit nekünk Hecuba?! Mit nekünk a főváros, mikor nekünk is eszünk van és érzékünk minden iránt, a mi szép nemes és jó?

Avagy már a fővárosból jövő füttyre a vidéknek táncolni kell?

Azért a köz. bizottság intézményének a haza javára még hosszú élete leend, a miért annyira neki estek a főváros bizottsága egyik határozata folytán.

(—)

A csatatérről.

Az orosz hivatalos táviratok még nem tudnak egyébről, mint Gurkó sofiai expediciójának részleteiről, Sofia elfoglalatván e hó 3-ka óta jelentékenyebb előnyöket az oroszok nem vívtak ki. Egyes török csapatokat elváltak az Ichtiman felé vezető egyenes uttól, de ennek komolyabb következménye nem lett, a törökök délnak kerülve eljutnak a drinápolyi védvonatra, az oroszok pedig maguk jelentik, hogy a „kőd“ és a rosz utak“ miatt nem üldözhetik az ellenséget; a valóság az lesz, hogy a törökök jó rendben és kellő fedezetel hajtják végre visszavonulásukat.

Hogy az orosz csapatok, mint az utóbbi napokban hirlett, már megjelentek volna Kaloférben, s innen hátba fenyegetnék a Sipka-szorosban és a Tundsa-völgyében lévő török csapatokat, arról megbízható tudósítás nem érkezett. Ujabb tudósítások szerint az orosz hadvezénylet nem is szándékozik egyelőre a Közép-Balkánban támadni, hanem Gurkó seregét 50.000 főre emelvén, a szerb armádiából rendel hozzá még 40 ezer embert, s aztán Ichtiman felé Gurkó kezdi meg az offensívát, mely ha sikerül, a törökök kénytelenek lesznek egészen eltakarodni a Balkánból, s egészen Drinápolyig visszahúzódni. Mennyi erővel rendezkezik a Gurkóval szemben álló Szulejman, arról hiteles adatok teljesen hiányzanak.

A szerbek a prisztinai uton megverettek, a nándorfehérvári sürgönyök maguk kénytelenek azt bevallani. S ha a török nemzetország, mely itt

erélyesen szerveztetik, nagyobb számmal lesz együtt, a hős szerb armádia győzelmi útja hihetleg gyorsan véget ér.

Nis vára ostroma, melyet vitéz Milán fejedelem „személyesen“ vezet, nem igen akar haladni.

Sumlából a tegnapi kelettel távirják. Az összeköttetés a Duna két partja között maig sincs helyreállítva. — Mehemedi basa, Widdin vára parancsnoka tudtul adta a közeledő szerb-oláh csapatok vezéreinek, hogy a várat védeni fogja az utolsó emberig, és akkor is csak orosz tisztnek adná meg magát.

Aszerb seieg viselt dolgairól távirják: A Javor mellett két ütközet volt; mindkettőben megverettek a szerbek.

Quodlibet.

Egy társaságban egy téritő is jelen volt, s minthogy az estély táncmullatsággal volt egybekötve, a nők meglehetősen kivágott öltözetben jelentek meg.

A házi asszony ismervén a hittérítő szent és szemérmes lelkületét, szükségesnek látta előtte ezért mentegetőzni; a missionarius egész hideg vérrrel válaszolta:

„Kérnem nyugton lenni! Meg vagyok én az éfélekkel szokva — 10 esztendőig laktam a vad emberek között.“

Ügyvéd: S ön még merészel nálam szolgálatot keresni, kit tolvajság vádjá ellen védtem a törvényszék előtt?

Kérelmező: Igen ügyvéd ur; mert ön, védbeszédjében, a törvényszék előtt annyi jót és szépet mondott rollam miszerint úgy gondolkoztam hogy örvendeni fog, hogy oly becsületes, embert kap szolgálatába mint én.

Muz eumi ör: Itt uram nem szabad szivarozni 5 frt. büntetés terhe alatt.

Angol: Itt van 10 frt.

Ör: De nem tudok vissza adni.

Angol: (: szolgájához:) John! Gyujts te is szivarra!

Kalkbrenner zongora művész büszkébb volt leszármazására, mint művészetére.

E szenvedélye áramlatában kegyetlenül dicsekedett, hogy egy őse még rötszakállu Frigyet is kísért a kereszt háboruk alkalmával.

Mire egyike halgatói közül e kérdést veté oda: „a zongorán?“

Szorakozottság. „Valami szemtelen ember minden nap piszkolódó levelet küld hozzám — névtelenül, pedig nem éri el czélját, hogy bosszankodjam; — mert a névtelen leveleket egy általában fel sem szoktam bontani.“

Professori előadás A magnetismus, mely kedvező tanulmányomat és tudományomat képezi képes a bolondok lelki állapotán javítani, úgy annyira hogy bizton lehet állítani, miszerint a nagy természetben a magnetismus a bolond emberekben leli czélját.

Nő: Miért maradsz ki fiam minden este?

Férj: Mert unom magamat.

Nő: Unod? Nem tudod hogy férj

és nő, egy test és egy lélek kell, hogy legyen?

Férj: Tökéletesen egy véleményen vagyok veled, minthogy pedigetten egy test és egy lélek vagyunk én — egyedül unam magamat, s elmegek az emberek társaságába a korcsmába.

Alakítsunk közkönyvtárt.

Valahányszor a felsőbbség a közönséget közkönyvtár alakítására hívja fel, úgy vélekedünk, hogy ez a falukat illeti, városunkra a rendelet nem vonatkozik.

S vajjon miért ne?

Talán bizon mi már nagy tele vagyunk bölcsességgel, hogy egy eszép — és sztrepeszti fejünket?

Sokrates ki valodi bölcs volt azt mondta, hogy ő semmit sem tud csak azt tudja, hogy semmit sem tud.

Ugy látszik, nálunk elenkezőleg áll a dolog, mi mindent tudunk, csak azt nem tudjuk hogy semmit sem tudunk.

Ez az elhaladás akadály, mikor az embert önhittsége odáig vitte, hogy elaltatja magát, beteges meggyőződésül erőszakolja magára, hogy nincs már mivel gyarapítsa esmereteit.

Tanuitunk legyen bár mennyit, — elfelejtjük, ha ovasással nem igyekszünk azt megtartani sőt gyarapítani.

Az egyes embernek pedig nem áll tehetségében esmeretei gyarapítására a segédeszközöket, a könyveket megszerezni.

El volt ez már mondva e lapok hasábjain, s fel volt hiva a szellemi életünk élén álló testület; a casino, hogy a kezdeményezést meg tegye.

Kiáltó szó volt a pusztában, elhangzott eredmény nélkül!

Fordulunk ahoz, kinek a könyvtár létesítése kötelessége: a város közönségéhez, annak képviselő testületéhez.

Vegye a kezdeményezést kezébe a képviselő testület, s küldjön ki szakferfiakból bizottságot, kik meg fogják találni az utat, melyen ez üdvös cél elérhető lesz.

Szocrates.

Budapesti levelek.

III.

Budapest, 1878. Január 7-én.

A farsang beköszöntött, nem soká megkezdődnek a bálók végtelen sorozatai, melyekről e hosszú ivad alatt elég irhatunk. Fiatalok és hölgyeink a fiatal hévnek hódolva karnéval herceg udvarába lépnek — hajrá élvezni miket e napok nyilván megengednek.

„Itt a farsang félre innen Gyász keretbe vontalak Frakk czilinder s több efféle Már elé is vontalak.“

Hegyen-völgyen lakodalom — most az ideje mind ezeknek, mert majd eljön az idő mikor énekelni modunkban leend „keresztények sirjatak.“ . . .

A fővárosban nagyon sokan várják, elítte báljainkat. Hát tordai hölgyeink közül örülnek e sokan ő fenségének, — mennyire ohajtának egy tordai bálon megjelenni. Valóban nagyon ohajtanám

mihez meglehet a farsang közepén szerencsém leend. Karnéval! Karnéval! ő fenségének: kívánjunk boldog és diadalmas uralkodást, alattvalóinak pedig sok örömet, vigaszt s hamvazó szereda bánatos reggelére mentől több hument főleg Torda városában.

Liszt Ferencnél 4-én igen érdekes estély volt, melyet maestronk Delibes Leo francia zeneköltő tiszteletére rendezett. Igen szép közönség vett részt sok ur hölgy és a mester régiebb barátai. A világnak legnagyobb zongora művésze mint legzellemből ember és szíves vendéglátó tánt ma fel élénk frissességgel és kedéllyel bír a is úgy a zongoránál, mint a Whist asztalnál. Delibes, mikor felkérték, hogy zongorázzon szabadkozott, mert úgy mond az „utokérhetlen“ után nem következhet senki. Vacsora után azonban „Sylvia“ balletjének néhány részét bemutatatta; énekelt is hozzá, mert a fiatal költő minden ízében hévvel, lelkesedéssel van tele. A budai „Fácán“ termében (a társasági kisdodvóegylet javára) pénteken tartott hangversenyen szép számú közönség jelent meg. A „ezigány nő“ cz. dalmű nyitányát a philharmoniai társulat játszta el. Kitűnő volt B. Bognár Vilma asszony éneke is, nemkülönben Vizvári Gyula szavaival. Don Pedrónak „Farsaegi predikációk“ cz. költeményét adva elő igen csinosan. Odry L. néhány napszót énekelt gyönyörűen, Balázs Sándor a „Boszorkányt“ olvasta fel, mely szintén tetszésben részesült úgy a többi pontok is. Hangverseny után megkezdődött a tánc, mint egy 30 pár vett részt. A városi igéző is tarka volt, ma vig élet látszott rajta. Mindenütt kedélyes zivaj, torzalkodó, sürgés-forgás. A széles pályát estefelé 100 meg 100 lánkkal nagyszerű bálteremmé alakították, s járták a francia négyest és mindenféle kigyzó figurákat. Isten velünk.

H. Dózsa Géza.

A hírlap olvasás megyénkben.

Nem lesz érdektelen dolog tudni, hogy megyénk közönsége mily mértékben veszi igénybe a hírlapokat.

A tordai postán 1877 végéig a következő lapok adatnak le a következő számú példányokban.

Magyar Polgár 28 pl. Kelet Népe 3 pl. Haladás 235 pl. Fővárosi Lapok 10 pl. P. Napló 4 p. Egyetértés 16 p. Kelet 22 p. Jud. Zeit. 4 p. Term. tudom. Közlöny 10 p. Képes Néplap 27 p. Egyház és iskolai szemle 7 p. Freiműhibe

2 p. Religio 1 p. Familia 1 p. Nemere 3 p. Jogt. Közlöny 1 p. Hirmondó 4 p. Economul 23 p. Foia scol. 23 p. Családi Kör 2 p. Apolló 1 p. M. O. s a nagyvilág 6 p. Flig. Bl. 1 p. Vasárnapi Ujság 5. Budapesti Bazar 2 p. Albina 7 p. Ellenőr 4 p. Közvélemény 1 p. Herm. Zeut 3 p. P. Journal 4 p. P. Loyd 1 p. Magyar Korona 1 p. Nemzeti Hirl. 6 p. Magyar állam 4 p. BP. közlöny 1 p. M. hírlap 15 p. Bpesti hírlap 2 p. Deutsche Zeut. 1 p. Berászati L. 11 N. fr. Presse 2 p. Hon 4 p. Szabadság 1 p. Erdélyi Gazda 15 p. D. Tage Bl. 3 p. Gazetta Trans 5 p. Telegr. Romana 6 p. M. Vidék 6 p. Erd. Hiradó 4 p. Igazmondó 4 p. Magyar Bazar 8 p. Hunyad 2 p. Szolnok Doboka 1 p. Szilágy 2 p. Transilvania 2 p. Prot. közlöny 3 p. Népt. Lapja 25 p. Nép kertésze 3 p. Polit. Ujdonságok 6 p. Petőfi társ. Lapja 3 p. Család és Iskola 2 p. Leányok Lapja 4 p. Hasznos mulattató 6 p. Üstökös 3 p. Borszem Jankó 4 p.

Összesen 64 lap, 5550 példányban.

A felvinczi, gyéresi és m. ludasi posta államoknál leadott körül belől 12 lap 170 példányban.

Összesen 64 lap 720 példányban.

Magyar 48, német, 9, román. 7. és így minden 260 emberre jut egy példány.

Meghívás.

Felhívom a volt Aranyosszék birtokossága bizottsági tagjait, hogy január hó 20-án d. e. 10 órakor Tordán a megye tanácskozási termében tartandó közgyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

A a gyűlés tárgyai lesznek.

- 1) Elnöki jelentés.
- 2) Bizottsági jegyző választás.
- 3) 1876 ik évi pénztármókság számadásának megvizsgálása.
- 4) A várfalvi és mészköi határban lévő erdő fájának eladása.
- 5) Pénzkölcsön iránt beadott kérések ellátása.

Volt Aranyosszék közbirtokossága elnökétől.

Torda, 1878. január hó 12-én. —

Tarsoly Gábor. s. k. közbirtokossági biz. elnök.

Közigazgatás bizottságunk gyűlése.

Az újjáalakított közig. bizottság f. hó 9-én tartotta meg első gyűlését. Főispán gyűlést megnyitván, kijelenti hogy miután a Nagy Elek nagy hazánkfia elhunyt következtében Kélosvárra kell azonnal indulnia — maga helyett az el-

nöki teendőket tovább vitelére alispán Miksa Elek urat helyesítte.

Mielőtt az alispán ur a megye mult decz. havi állapotáról szerkesztett jelentését előterjesztette volna, a következő választások ejtettek meg: a gyámügyi és gondnokügyi ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cz. 212 §. alapján a közigazgatási bizottságot illető felelősségi hatóság illetékességébe eső fellebbezések tárgyalására a közig. bizottság kebeléből egy küldöttség lévén alakítandó e küldöttséghez rendezetagságok Szentkirályi Gábor, Pálfi Károly, pótagyak Tanka Sámuel, lettek megválasztva; főispán részéről Folyovics Albert és Lengyel Ádám rendez. Fekete Ferencz pótagyak lettek kijelölve. A fegyelmi bíróság tagjai lettek választás és kijelölés útján Felner Iván, Moldován Gergely, gr. Bethlen Géza, Szentpáli Ignác, pótagyak: Andrási Nándor és Folyovics Albert.

Az alispáni részletes jelentésből a következő főbb momentumokat emelem ki: A közbiztonság a mult hónapban nevezetesebb sérülést nem szenvedett; a mult decz. hó 1-től Január 1-ig volt a központi fogdában összesen 49 fegyencz, 42 férfi és 7 nő. (Vége köv.)

Legyünk takarékosok.

A helybeli népbank igazgatósága következő figyelemre méltó felhívást küldte be lapunkhoz.

A „Tordai népbank“ szövetkezet mult vasárnap f. hó 6-án kezdte meg második évi működését. Ezen intézetnek az alapszabályok értelmében tagja lehet bár ki is, ki kötelezi magát hat éven keresztül a pénztárba minden vasárnap egy részvény után 10 krt. befizetni. Mindenkire nézve a legegyszerűbb és biztosabb tőke gyűjtési módot kívánták a létre hozók ezen intézet által nyújtani, melyben a 6 éven át be rakott fillérekkel észrevétlenül nevelkedik egy csinos összegekre; mely különben talán haszatalanságokra feccsérteltetett volna el. — Mindenkinek, de kivált az iparosoknak ajánljuk hogy tanácsaikat ezen intézet tagjai közé állítsák mert azok bizonyára hálás köszönetet fognak mondani, midőn az életbe kilépnek, s különben haszatalanságokra elköthetett fillérekkel forintokat fordíthatnak leglényesebb szükségleteik fedezésére.

Az intézet tagjainak kölcsönökét is ad és elfogad tőlük 6% kamatozással takarékos betéteket.

Bővebb felvilágosításokat az intézet hivatalnokai készséggel szolgáltatnak. Az igazgatóság.

Olvasóinkhoz.

Az előfizetéseket méltóztassanak sietősen megtenni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozhassuk magunkat. Lapunk 1. és 2-ik számát mutatványként azoknak is megküldöttük megyénkben, a kik eddig arra elő nem fizettek; — méltóztassanak a lap meg nem tartása esetén e példányokat visszaküldeni ne hogy a megtartás előfizetésnek tekintessék.

A lapunk iránt mutatkozó tulajomó pártolás bennünket egészen lekötelezgyekeznünk fogunk kötelességünket minden tekintetben teljesíteni.

Előfizetési feltételek a túllapon.

H i r o k.

— Nagy Elek haláláról az unitárius egyház képviselő tanácsa következő jelentést küldött szét: Az unitáriusok Egyházi Képv. elő Tanácsa a maga a vallásközönségi Főtanács és az egész unitárius vallásközönség nevében mely fájdalommal jelenti, hogy felejtettlen emlékü főgondnoka Méltóságos Kaali Nagy Elek ur nyug. miniszteri tanácsos, több országgyűlésen követ és képviselő, az erdélyi gazdasági egylet az erd. múzeum-egylet a kisajudi társaság alapító tagja stb. f. év. januárius 7-én délután 1 órakor életének 62-ik több évi súlyos szenvedés után megszűnt élni. Aldás emléken! Béke porán!

— Victor Emmanuel olasz király e hó 9-én délután 3 órakor meghalt.

— A kaszinó-egylet közvacsorája esütörtöken este szepen sikerült. — Mintegy 50 tag vett részt, a „Korona“ nagy terme két asztala körül, melyekre a vendéglős díszteretbe legyen mondva, igen izletes etelek adának fel. Csak hamar elkezdődött a toaszt harcz. Esetve lett br. Komény György, a megye főispánja, s a kaszinó díszelnöke; Albert János, a kaszinó elnöke, Tisza László Miksa Elek, a megye alispánja, Damokos Antal törvényszéki elnök; Csekme Béla ügyész, Moldován Gergely, Veres Dénes, Puhl Ignác, Lengyel Ádám, Kállay Sándor, Velics, Ödön, és Tarsoly Gábor, Harmath Márton Barabás és Hamonheha bírák, Andrási Nándor, Nagy Imre, Némethy Căbör, Imacs Dénes stb. szóval a jelenlévők minde-

TÁRCSA

Kraszna forrása.

— Néprege. —

Szelid nyári alkony volt. A búcsuzó nap arany sugarai végsőt rezzentek a Meszes zöldelő ormán s aztán elszállottak, mint egy tündér képzelet. Néma esend következett, a zajos életre, s e néma esendet csak a Kraszna berkeiben csattogó fülmile és a pásztor síró furulyája zavarták meg.

Az est lomha szárnyakon közeledett, s le szállt a tájra és fekete fátyolt borított annak tarka-barka virágaira. A távolban felellant a pásztor tűz. A fülmile csattogott, a pásztor furulyája tovább sirt, kesergett, mint egy árva gyermek. Barátaimmal — kikkel a napi kirándulásunkból tértünk haza felé — kifejezhetlen gyönyörrel élveztük a szép estvét.

Ballagva haladtunk s nem sokára elértek a gunyhót, hová a pásztor tűz és síró furulya varázserővel vont. A pislogó tűz mellett a figyelő bojtár, a furulyázó pásztor és a mormogó juhászkutyák olyan képet tártak eléünk, mely érdemes lett volna a világ leggenialisabb festőjének esetére . . .

Készöntünk a boldog embereknek, s miután, nagy nehezen megértettük velök, hogy mi nem vagyunk „garaoneziás“ ok letelepedtünk a röze láng mellé. Fáradtak voltunk, jól esett a pihenés, s miután bizalmat ébresztettünk magunk iránt, megkértük a pásztor, hogy meséljék nekünk, hisz ő anynyi szép mesét tud, a halvány hold, a ragyogó csillagok, a dőbor esti szellő, a tarka virágok, a dalos madárkák és a csevegő patk. mind-mind tanítói, s ő még olyan jó tanítvány, a ki a természetnek minden szavát megérti.

Kérésünknek engedett s elmondá a Kraszna folyó eredetének regéjét a mint — csak a nyelvezeten változtatva — itt következők:

Régen, régen, a Meszes egy bájos völgye felett, *) hatalmas vár emelkedett. Lombos fák vették körül, melyeknek ágain az estzürkületben esalagány énekelt, nappal a kakuk szolt: kakuk! kakuk! . . . Az alatta elvonuló völgyben pajkos özikék és féltékeny nyulak szökdécseltek. A fölötté emelkedő orom zöld bársonnyal volt bevonva, ha jött a kikelet, s fehér lepellel ha megérkezett a tél.

*) Perje uevezetű román falutól délnyugotra.

E várban egy gróf lakott gyönyörű nejjével; de nem voltak boldogok, mert a szép asszony nem szerette férjét. Hűdeg volt hozzá, s kerülte, — bár a férj nagyon szerette. Férjével szemben elfordította arcát s ha esendes magányba vonulhatott sirt, sirt . . .

(Folyt. köv.)

Egy leány kéré.

— Életkép. —

Irta: Havadi Dózsa Géza.

(Vége.)

Rongyos ráamája volt a képnek közepén egy nagy lyukkal, melyet az egerék rágtak ki, hiszen akkor hozta le a hűbűből mikor megházasodott. Elbeszélte aztán egész biológiáját, nemességét, melyet Robert Károly idejéből dátálnak. Majd ujra, hogy ő estenként mivel foglalkozik, elolvasta az 1870-iki francia — porosz háborút a koronázás történetét mire András is a mennyi hirdetését csak tudott a lapokból ékesen előadta. Végül szemügyre vette a szobát, azt az antik bútorokat, piros négy nyüstös vászonnal bevont divánt és azt a három fiokú kaszint, melynek egyik húzója helyett zsiros sziju darab figyegett ott; — mig ezek történetek volna Klárinénék hirtelen betekintett Andráshez, hogy engedelmet kérjen, mert bizony most nem érkezik, de

többet is beszélt, hogy lovai megszépültek meghiztak pedig mily soványok voltak de bizony felet az urfi — nem a régi lovak volnanak, mert most vette a vásárban ezeket. Hej esodálkoztam volna is mond Klárinénék, hogy a régiek lettek volna. Szegény Ráki is beakart méni, mert beszélgethetnék vele, — az anyja nem a legilledeimesebben tuszkolta a a konyhába. A sütés-főzés folyt, — a szomszédból három fejérnépeselédet kértek segítségre. Az udvaron kergetni kezdtek a rézcéket Pista bögötte a kutyákat végre nagy sebbel-lobbal egy rézcét megfogtak. Ej, de nagy bosszuságára Klárinénék ép gunárt találtak megfogni, tyűh — vess fel a tűz dolgotokat, mindjárt mást fogjatok, és újból nehezen megfogtak egyet. Ezalatt a béres is haza jött a esodából a bögő és esengettyüs ökrökkel. A vacsora kezdetet vette, az urfi viczkándozott hogyné mily boldog volt Ráki oldala mellett. Jancsi az udvaron bőven zabazta, itatta a lovakat a bivalos is segített neki; a kutyám vi-csorgott — mire kifut Klárinéni — a tűzes meuykőbe ne vi-csorgassátok azt a kutat jaj te meggondolatlan vén lurkó megédemelned, hogy agyon üssetek. Bent jól ettek, ittak, András és Ráki nagyon elégedettek voltak, a világon minden félét összebeszéltek, csak arról nem volt szó, miről Klárinéni legjobban szeretett volna — leányáról.

nike, a török nemzetért és Ozman basáért sikerült toaszokat mondottak Veres Dénes és Nagy Oliver urak. Rá zene zendült és folyt a jó kedv, nem hajnalig, hanem már nem sok volt hija abból sem. Az egyet ezen estélyei mindig kedvesek, kedélyesek, a többi ez mind köztöben felülmúlt.

— **A n-szebeni „Tageblatt“** lapunk kormányi sulventejáról morphon-dirozik, az „Egyetértés“ kapott tehát maga melle még egy német bolondot is és így ketten csak elhitetik már a világgal, hogy a dolog tulajdonképpen, hogy áll.

— **A vallas és köz. miniszterium** az aranyos-polyáni Dindár-fele ház és telek megvétele és kijavítására 1500 frtot engedélyezett. Ezen épületben lesz a közs. iskola elhelyezendő.

— **Az volt aranyosszéksz. birto-kosság** közvagyoná ügyében e hó 20-án gyűlést tartanak. Tárgyai 1 másrovatban fel vannak emítve. Ohajásunk ez ügyben csak az, vajha a volt aranyosszék felögná valódi érdekeit s e vagyonát iskolai alapokra szellemileg gyümölcsöző tőkékbe fektetné, mert szellem műveltség kell nekünk, hogy betölthessük valódi hivatásunkat, A szék dicső nevet szerezne magának, s az ország közvéleménye fenn hangon hirdeté szép és üdvös határozatáért — öszinte dicséretét.

— **Farkas historiák.** Toroczkoról vesszük a következő sorokat: Egy újabb farkas kalandról kívánom értesíteni mely folyó 4-en csak ugyan Vidályon történt: Egy embernek egy néhány darab juha volt s étette nappal — az étetőhely egy pajta előtt egy kis szorong volt, melyből a pajtába kellett a juhoknak be menni a pajta ajtaján az etetés alkalmával egy farkas bé ugrik a szorongába, a juhok meg ijedtek s bé szaladtak a pajtába, a farkas utánok — de ekkor az ajtó becsukódott s így fogva maradt a farkas a juhokkal együtt. A gazda felment a pajta híjjára, egy fejszével próbálgatta meg ütni a farkast, ekkor a híju padlása bé szakadt, s az ember bé esett a pajtába, most már együtt voltak a gazda a juhokkal s a farkassal a pajtában, de a gazda nem vesztette el bátorságát s a fejsze fokával egyet ütött a farkas fejére mire a farkas el szédült, ekkor többen is érkezővén a hely színére a farkast agyon verték. Nagy állat volt.

— **A „Telegraful romanu“** annyira meglépesedett a legutóbbi háboruval hogy lapját már hetenként 3-szor adja ki. Kívánunk a 7 kövér után, 7 sovány esztendő is.

— **A diphteritis** miatt Alsó- és Felső Fügeden az iskoláztatás ideiglenesen beszünttetett. Vidályról 3 nap alatt 8 haláleset fordult elő. A torocz-kói orvos a helyszínen vizsgálatot tartván még kilencz súlyos betegre akadt, kik közül alig megmenthető egy is. — A községnek pedig alig van 300 lakosa.

— **Mire való az egészségügyi bizottság?** Minden felől a megyében vesszük a szomorú értesítéseket, hogy a diphteritis dühöngni kezd. Mi oka annak, hogy a köz. egészségügyi bizottság jó formán ezen szomorú állapotokról magának tudomást sem veszen. Vagy a hivatalnokok volnának hanyagok a bejelentések megtétele körül. Tegyük meg az óvó-intézkedéseket addig a míg nyakunk nem véres, mert akkor hiában ül össze az egészségügyi bizottság és doctori plenum, mert nem sok haszna fog mutatkozni az eredményekben.

— **Az Aranyos jege** megünnepesedett a sok koresolyázótól. E kedves időtöltés, mely a test egészségére annyira üdvös, bár ha minél több barátokra találna.

— **A szesz-bór stb.** behozatali díjak bérbeadása iránt a közigazgatási bizottság mult ülésében egy kérvény fordult elő, melyben Bogdánffy Dániel 2500 frt bérösszeget ígér. A városi képviselőlet e jövedelmekre 1500 frtot tett előirányzatba, a tett ajánlat, mint első

ígéret pedig azt sejteti, hogy e behozatali díjak, évenként 3000 frtot is jövedelmezhetnek. Miután a fennforgó jövedelmek tanügyi célra szánvák, a kérvény áttétetett a torda városi képviselőlethez annak tárgyalása végett. Ezen ígére-alapján a város cselekedjék akként, hogy a tanügy minél nagyobb jövedel-met huzzon ezen egyedüli alapból, mert a három állami tanintézet és kisdőd-vúdánk minden esetre megkövetelik a jövedelmek fokozását. Ha árverés alá bocsáttatik az ügy, bizonyára a 2500 frtnál még nagyobb ígéretet is várhatunk.

— **A sorozás megkezdését** a honvédelmi miniszter egy rendelettel, tekintettel arra, hogy a tisztújítás még nints mindenik törvényhatóságban keresztül vive, elnapolta februarius 15-ig.

— **A „Hunyad“** a primitív nyom-dai viszonyok és kézbesítési kalamitások miatt szünet meg, s más nyomdában és kiadó által, ugyancsak az előbbi szerkesztő vezetésével újra megjelenik.

— **Megyénk és városunk adó-zási eredménye** a mult 1877-ik évről általános feltűnést keltett országszerte.

— **(Necrolog)** Bodór Zsuzsánna a maga, mint gyermekei és a rokonok nevében szomorodott, szívvél tudatja hogy szerető férje tordai Fodor Márton élte 64-dik évében folyó hó 8-án éjjeli 2 óraker megszűnt élni. Béke poraira!

— **Dr. Szentpéteri János** Piskiből városunkba tette át lakását és itt állandólag megtelepedett. Ajáljuk a betegségben sinylődők figyelmébe.

— **Tűz.** Tegnap este 7 és 8 óra között vészharangok vertek fel városunk lakosságát Tunyagi Farkas lakosságának fedele mely ház egyébiránt nem tulajdona — a kastélyban — égett le. A tűzoltók csakhamar megjelentek, s a tűz tovább terjedését meggátolták.

CSARNOK

A Petőfi-társaság második évi nagy-gyűlése.

A Petőfi-társaság ünnepélyes évi közgyűlést épen mint tavaly — ma is az akadémia dísztermében tartotta meg mely igen nagyszámu érdeklődő közönséggel telt meg. Mint rendesen ugy most is a tulnyomó részt a fiatalság képezte, a szép nem is kiváló részét alkotta a közgyűlés és jelentékeny hallgatóinak, kik a szépirodalom termékeit élvezni s a tráditiokhoz hűmaradni kedves régi szokásuk. A karzatok nagy részét is a hölgyek foglalták el. A kislalud-társaság tagjai közül is igen számosan jelentek meg — a collegiálitás szempontjából is ifjabb egyletünkkel szemben. A közgyűlés tárgya nem is volt igen értekes csak tulságosan gondoskodtak élvezetet szerezni mennyiben a sorozatban a négy költemény — bár jelesek voltak — kissé sok volt s a két próza pedig kevés, — kellett volna valami aesthetikai tanulmányt is fölvenni. A Petőfi-társaság tagjai a terem felső részén nagy számmal gyülekeztek össze bár telyesebb számot is képezhettek volna a korlással elválasztott podiumon. Az elnöki széken Jókai Mór ült, mellette az alelnök Északy Károly, a titkár Szana Tamás, másodtitkár, Váradi Antal. Eltekintve a társaság fővárosi nagyszámu tagjait — a vidékről is jelentek meg — így K. Papp Miklós (Kolosvár) ki egyenesen a végből utazott ide. A hallgatók közt a többek között láttuk Szász Károlyt, Arany Lászlót, Tóth Lőrinczet, Nagy Miklóst, Beöthy Zsoltot, Tisza Lászlót, Veres Beniczky Hermit, Buloyovszkynét stb. Az elnöki megnyí őt Jókai Mór tartotta a következő szép beszéddel, melyet egész terjedelmében ide igtatunk.

„Tisztelt közgyűlés! Egy éve mult, hogy a Petőfi-társaság megalakult. Min-

den kezdés nehéz, a miénket még a nehéz év is súlyosította. Izgalmas belviszonyok, s viharos külesemények lefoglalták a közérdekeltséget, a nemzeti költészeti a hazai szépirodalom számára csak töredékei maradtak a közönség részvéteinek. És társaságunk e töredék-kekből is tudott alkotni, építeni. Működésének eredményét a titkári jelentés fogja összegezve bemutatni. Második évét újabb, szilárdabb alapon kezdte meg társaságunk, nem csak a magunk, de a haza érdekében is ohajtuk, hogy kedvezőbb viszonyok között, jobb csallagzatok befolyása alatt. Ohajtuk, hogy az újévben ne tépjenek le minden babért a világharcok hősei: az olimpi játékok szel-lembajnokai számára is hagyjanak fenn valamit. Ha pedig a végzet a nehéz meg próbáltatás korszakát mérné ránk, akkor azt ohajtuk, hogy szellem harczo-saink toila ne a pártviszály epéjébe; hanem régi dicsőségünk fényes sziveibe legyen mártva. Mert nem tartjuk azt, hogy „inter arma silent musae.“ A fegy-veresek között is van a költő lapjának magas hivatása. Hitünk szerint a szépi-rodalom férfainak feladata az, hogy a mig lehet, az egymással versengő nem-zetek közé álljanak: eszméik kicsere-lése, kölcsönös átültetése által a népek egyetemét felvilágosítsák, hogy a kerek földön a szeretet a szép és nemes iránt a haza szeretet és szabadság szeretet minden nemzetnél egy és ugyanaz: de ha elkerülhetlen a harc, akkor felledata a nemzeti költőnek, hogy nemzete zászlóinak előtte jár-jon, s miként a walkürök, még a halálban alvókat is feltámaszsa szavával. Példánk a hősdalnok, a ki-nek nevét társaságunk viseli. Ő általa lettek közvetítve kölcsönösön kicsere-lve azok az örök eszmék, a mik minden nemzetet közel hoznak egymáshoz: mű-veiben megtanulja a művelt világ min-den nemzete szeretni azt, a mit mi sze-retünk: megismerni a saját házi bálvá-nyait azokban a miket mi imádunk.

(Folytatás köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági értelmiség fontossága.

Ha teljesen méltányolni akarjuk e kérdés fontosságát, nem árt egy futólagos pillantást vetnünk az ipar, kereskedelem és mezőgazdaság nemzeti gazdasági állapotára. — Iparunk és kereskede-lünk — tekintve a külföldet — igen hátra maradt fejlődésében, habár az utobbi évtized vívmányai primitivitásából már a fejlődés fokára emelték, de még sok évnek tapasztalatai, rohamos haladás szükséges, hogy hatalmas szomszédainkkal versenyre kelhessünk. — Kereskedelmünk igen szűkkörű inkább belkereskedés, külkereskedelmünk igen kis mérvű s csak inkább az östermelés által létrehozott nyers anyagokra szoritkozik. — A kereskedelem oly jótékonyan ható hitel és biztosítási ügy, bőv és olcsó töke, biztos eladási-piacz, gyors és olcsó közlekedési eszközök nálunk még nincsenek kellő mennyiségben. — E nemzeti gazdasági tényezők kifejtése, szaporítása, — melyek az ipart és kereskedelmet fejlődésében előviszik — elsőrendű szükségleteink képezik. — Tagadhatatlan, hogy 1867 óta rohamosan haladtunk, sőt e rohamos haladásnak több kedvezőtlen eredményei mutatkoznak. — E két ágra tehát, az ipar és kereskedelemre határozottan nem támaszkodhatunk, nemzeti gazdasági állapotaink fejletlensége miatt. — Magyarors-zág e tekintetben még fiatal korát éli. — Nemcsak ipara, — kereskedelme és gazdaságata az országnak, hanem political önállósága, nemzeti gazdasága felvirágzá-sában leli egyedüli biztos és megdönt-hetlen alapját. —

Lássuk most, mit várhatunk mezei-gazdaságunktól, minő szerepe és fontos-

sága van annak a nemzetgazdaság kere-tében. — Előre is bátran kimondhatjuk hogy egyedül mezőgazdaságunk az, mely-e nemcsak a jelenben, hanem még sok deig a jövőben is biztos támaszkodhatunk. — Jóllehet még ez ág is fejletlen de már természete és fontosságánál fogva cultivált. — A mai haladó kor már teljesen méltányolja ez ág fontosságát, elismeréssel viseltek a gazda — közönséggel szemben, a középkori gyűlö-letes előítélet mely ez ág és annak mi-velőivel szemben nyilvánult; már ele-nyészett. — A földmivelő osztály hely-zete kétségtelenül fontos. — Fontos mondom; mert az ipart és kereskede-lmet a nyers anyag-fájdalom gyáriparunk hiánya miatt a külföldön dolgoztatik fel s hozzánk csak mint kész ipar termény kerül vissza — fontos továbbá a földmi-velő osztály helyzete tulnyomó számere-jénél fogva, mint a mely a nemzettestet törzsét, a függetlenség és szabadság bi-ztosítékát képezi. — Ez osztály, mely pusztán östermeléssel foglalkozik, a szo-ros értelemben vett Magyar, és Erdély-ország 13.219,347 et tevő népességének 32 9% kat képezi, míg az iparral fog-lalkozók a népességnek csak 4.5 % kat alkotják — Nem esekély külömbég! — Ha tekinjük, hogy mily mértékben járul ez osztály az állam terheinek hor-dozásához, ugy találjuk; hogy csupán földjövdelem és földadó fejében közel 34 millióval szerepel. — Ez összeget még mennyivel növeli egyéb kiadásaink nagy tömege, az állam és társadalom iránti tartozásaink folyton szaporodó mérve.

(Folyt. köv.)

Kimutatás.

A „tordai népbank“ 1877-ik évi üzlet forgalmáról.	
Bevétel,	
1878-ik évben Tagbetétekből	3129.—
„ „ Takarékbetétben	3.—
„ „ Alakulási díjakban	134.—
„ „ Könyvdíjakban	30.87
Visszafizetett kölcsöntőkékben	3404.26
Költsönfizetett utáni kamatokban	155.84
„ „ késedelmi kam.	10
Tagbetétek utáni	13.44
Jutalék	38.98
Váltak s takarékpénztári köny-vekben	6226.41
Összesen	13135.36

Kiadás.

Megszűnt tagbetétekkért	14.—
Kötsön tőkékben	6226.41
Kifizetett takarékpénztári köny-vek és váltokban	3404.26
Nyomatványok budorzat és író-dai szükségletekre	269.65
Hivatali helyiség bérében	60.—
Szolga fizetésben	29.—
Vegyesekekben	80.16
Takarék pénztár és tagoknál künn levő kölcsöntőkékben	2822.15
1877. év végével pénztári ma-radvány	229.73
Összesen	13135.36

Bécsi Tőzsde.

1 78. 11/1.

Magyar arany-járadék	81.35
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát.	213.50
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát.	106.—
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kib. csát.	73.—
Magyar állami kötvény 1876.	67.—
Magyar vasuti kölcsön	98.75
Magyar föld.ehermentesítési kötv.	78.60
Temesvári föld.ehermen. kötv.	77.75
Erdélyi föld.eherment. kötv.	76.40
Horváth-Slavon föld.ehermen. kötv.	85.—
Magyar szőlődézma váltáság kötv.	89.50
Oszt. egységes államadósság papban	63.70
Oszt. egységes államadósság ezüben	66.90
Oszt. aranyjáradék	74.70
1860. állam sorsjegy	113.75
Oszt. nemzeti bankrészvény	810.—
Oszt. hitelrészvény	221.25
Magyar hitelbank	205.50
Ezüst	103.85
Cs. k. arany	5.62
Napoleonkor	9.57
Nemet birod. mark	58.80
London	119.10

Felelős szerkesztő és kiadó tulajd. Volz. B.

Előfizetési felhívás.

Lapunk ujévvel II-ik évfolyamát kezdette meg.

Megfeleltünk-e a múlt évben feladatunknak? Mi magunk és működésünk felett bírálatot nem mondunk.

A közönség részéről tapasztalt támogatás, s a magyar sajtó részéről nyilvánult elismerés bizonyíték a mellett, hogy kötelességünket teljesítettük.

Felöllelünk s jövőre rovatokat nyitunk, a közigazgatási, igazság-adó-, tan-, ipar- és kereskedelem szóval mindazon ügyeknek, melyek közönségünket első sorban és közről érdeklik. A hivatalos kinevezéseket, országgyűlési és esztatéri tudósításokat rövid kivonatban hozni fogjuk; iparkodni fogunk, hogy tárczánk, és hirrovatunk érdekes olvasmányokat nyújtson olvasóinknak; közgazdasági rovatunk vezetésére pedig egy szakembert volt szerencsénk megnyerni; szóval olyan lapot szándékozunk adni, mely önálló legyen s ne éljen a fővárosi sajtó kegyelméből.

Jeles eredeti munkák által fogunk iparkodni becsünket fenntartani, s más lapokból mint eddig, ezután is csak oly közleményeket fogunk át venni, a melyek kiváló értékkel és fontossággal bírandanak.

A fővárosból és kolozsvárról rendes munkatársakat voltunk szerencsések megnyerni, a kik minden fontosabb mozzanatról értesíteni fognak, szóval iparkodni fogunk, hogy a provincián az elsőséget megnyerjük.

Czélunk felé sikeresen azonban csak úgy törhetünk, ha a t. közönség támogatásával találkozunk.

Oly feltétel, melynélkül nincs élet. --- Kérjük tehát e kegyet e támogatást.

FÜGGETLENSÉGÜNKET MINDEN IRÁNYBAN MEGŐRIZZÜK, ostromozni fogunk mindent a mi rossz, s mindent támogatunk a mi jó Privát érdekeket legyezni nem fogunk, mert CSAK ADDIG LESZ INDOKOLVA LÉTÜNK, A MIG FÜGGETLENEK MARADUNK

Kérjük tisztelt közönségünket, hogy lapunkat ezentul is támogatni, s az előfizetést megújítani méltóztassék.

„HALADÁS“ szerk.

LAPUNKRA ELŐFIZETHETNI:

Január – Márcziusra	1 frt. 50 kr.
Január – Juniusra	3 frt. — —
Január – Deczemberre	6 frt. — —

A kiállítás csinoságára, valamint a szétküldés pontosságára nézve ezután is minden lehető meg fogunk tenni.

Az előfizetések mielőbbi beküldését annyival inkább kérjük, mert a lapunk iránt mindinkább mutatkozó pártolás miatt, megeshetik, hogy a később jelenkező előfizetések egy részét — csak hiányosan elégithetnők ki.

a kiadóhivatal

H I R D E T É S E K.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

Figyelemelő
idegbajok- és nehézkórházban
szüneteltetőknek
Legújabbban feltalált gyógy mód
Számítalan kálairatot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas

Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

(15—75 102)

SYLVIVS BOAS urnak

Kérem megküldését **Auxilium orientisének**

Söndernohe posta általános Oberdachstetten,
Berlin Friedrichstrasse 22, I.

Bajóban 1875 május 5-án

Dorchs, plébános

Söndernohe május 21-én 1875

Tekintetes ur!

Vonatkozva május 5-ről keletkezett becses soraira, melyek mellett egy köz-
ségembeli 10 éves beteg leányka részére Auxilium orientisét megküldötté
bátorlalom a szülők felkérése folytán tudatni, hogyők a gyermeküknek
árvulást vettek észre.

A gyöngye testalkotású gyermek betegségeinek állapotok különös termé-
zetű, több hetek előtt görcsöséssel; melyek kaponta 7—8-szor ismétlődtek
esőzött meg, mikor is erőszakkal féjaldalmat érzett a gyomor körül annyit-
ka, hogy hirtelen ugrott fel olyankor az ágyban szerének használatát óta
jelenleg megváltozott s a görcsök csak 1—2-szer ujulnak meg. A féjda-
som még igen heves s minden tagjában érz. Éböttya alig van és szellemi
lhetsége is korlátolt.

Neve Kremer Barbara.

Ezen rossz állapotánál a betegségeknél kiutáltos volna, ha némi rend-
szabályokat küldene.

tisztelettel

Dorsch Ödön plébános.

Söndernohe Junius 30-án 1875.

A görcsök elmúltak s csak akkor fordultak elő, ha közönséges étel
teszik. Szeret s theátiát kedveli. Féjaldalmat most csak térdében érez, mert
állani sem képes. Mielég szomjas és a vizet szereti. Szíve táján féjaldal-
mat érez. Betegsége óta 10 évvel érettebb gondolkodásúnak látszik.

Dorsch.

Söndernohe szept. 26-án 1875.

Örömmel értesíthetem, hogy pátienszának Kremer Borára 24 nap
óta a legjobb egészségnél örömet. A betegség tünetnék hirtelen már s
a hangok óta dnyhoz szegett leányka, ki járti nem volt képes most apról
tanzol. Éböttya megjött és virrió kinezésű. A szülők emélfogva általam
haláljukat jelentik önnök sat. sat.

Dorsch Ödön plébános.